

“Wij willen geen terrorist zijn!”

Terrorisme behandelen in de les. Een historiserend kader helpt - Beatrice de Graaf

Terrorisme, politiek geweld en disruptieve momenten bespreken in de klas. Dit om de weerbaarheid van scholieren te vergroten. Beatrice de Graaf, historicus en onderzoeker op het gebied van veiligheid en terrorisme wil dit via pedagogisch verantwoorde kennisoverdracht voor elkaar krijgen. Samen met het multidisciplinair platform ter-info.nl waar 160 scholen bij zijn aangesloten in Utrecht. Nu is het platform al een paar jaar actief in Utrecht, maar ze wil het initiatief ook landelijk uitrollen.

Beatrice de Graaf vertelt over het belang van haar werkzaamheden aan de toehoorders, docenten maatschappijleer, in haar openingsspeech tijdens de online Docentenweek Maatschappijleer 2021.

Waarom zou je zo'n zwaar onderwerp als terrorisme bespreken met kinderen? Veel docenten of zelfs ouders denken dat hun kind niet met terrorisme bezig is. Maar kinderen hebben er bijna allemaal van gehoord of iets van gezien op social media. De aanslag in de Manchester Arena in 2017 tijdens het concert van Ariana Grande of die van 11 september hebben veel indruk gemaakt: ze hebben het erover, ze snappen er niks van en hebben behoefte aan duiding; kinderen hebben houvast nodig.

“We willen geen terrorist zijn.” Dit was één van de opmerkingen van een kind op een basisschool. Als je in Utrecht, op een basisschool vraagt: Wat weten jullie van IS? Dat weet van de 9- tot 10-jarigen meer dan de helft er wel iets over te vertellen. Verder is iets wat eng is en verboden ook aantrekkelijk: als ze filmpjes niet daadwerkelijk bekijken dan wordt er in ieder geval over gepraat. Soms zijn kinderen ook bang dat IS ze komt halen omdat ze geen goede moslims zouden zijn. Misschien hebben ze oudere broers die bij IS betrokken zijn. Een voorbeeld: vanuit Utrecht Overvecht zijn 21 jongens naar IS gebieden gegaan.

“...een appje strafbaar? Nee joh! We appen de hele dag!”

Weten leerlingen wat de gevolgen zijn van woorden? Woorden hebben consequenties, woorden kunnen zelfs strafbaar zijn. Ze weten lang niet altijd wat strafbaar is: daden ja, maar woorden? Denk je dat het strafbaar kan zijn als je oproept tot geweld op facebook? Of is het strafbaar dat je een berichtje retweet dat oproept tot rellen? Dit zijn de vragen die *Ter info* stelt aan leerlingen om ze bewust te maken van wat ze doen. Ze moeten weten dat een 18-jarige jongen die een appje rondstuurt om te gaan rellen tijdens de avondklok is opgepakt.

En hoe bespreek je de cartoons van Mohammed en de moord op Samuel Paty in oktober 2020? *Ter info* reikt handvatten aan voor gesprekken in de klas. Een moord is nooit goed te praten. En maak als docent duidelijk dat een appje waarin je iemand als afvallige bestempelt en aanzet om hem aan te vallen strafbaar is, zelfs in besloten groep. Filmpjes van IS doorsturen is strafbaar. Kinderen moeten dit weten: ze willen geen strafblad. Ze moeten weten dat woorden ertoe doen.

“Ga boven de stof hangen.”

Juist in tijden van crisis helpt het om een aanslag in breder perspectief te plaatsen zodat kinderen er beter mee kunnen omgaan. Geef ten eerste aandacht aan andere aanslagen en ook aan het perspectief van een kind: wat vond jij de ergste aanslag?

Geef ze kennis om het in de context te plaatsen; zoek sleutelmomenten in de geschiedenis: de moord op Willem van Oranje, de strijd tussen katholieken en protestanten. Terrorismen is van alle tijden. Het komt en gaat ook weer. Enkele voorbeelden: 1940 antikoloniaal terrorisme, 1980

terrorisme uit de hoek van nieuw links en rond 2000 terrorisme op religieuze gronden. Terrorisme is afkomstig van verscheidene groepen die ook weer verdwijnen. Dit biedt perspectief.

Je kunt het beeld ook geografisch breder trekken door krantenkoppen uit het buitenland te laten zien; hoe wordt er in dat land mee omgegaan?

Het is de sociale pedagogiek van de hoop: het bindt verleden, heden en toekomst. Dit geeft grip op de gebeurtenissen en op je eigen plek in de maatschappij. We maken deel uit van de groep: groepen hebben elkaar nodig. Daarom moeten we bruggetjes slaan naar het verleden en andere groepen van nu.

Maak het bespreekbaar met de leerlingen: ben je boos over de avondklok en wil je oproepen tot rellen? Bedenk dan wel dat stenen gevaarlijk zijn! Je kunt misschien ook op een andere manier je boosheid uiten.

ter-info.nl Lidmaatschap is gratis en bedoeld voor docenten. Je kunt lesmateriaal gebruiken bijv.: rond de avondklokrellen of Samuel Paty. Voor bovenbouw primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo.